

Posudek diplomové práce Jany Kepkové Přítomnost *desaparecidos* v exilové poezii Juana Gelmana

Jana Kepková předložila soustředěnou studii, v níž se jí v interpretaci jedné básnické sbírky podařilo otevřít celou poetiku argentinského básníka Juana Gelmana v široké škále souvislostí.

Pojetí práce je založené na kontextovém čtení sbírky *Otevřený dopis* (1980), s múzickým porozuměním pro poezii a zároveň s racionální reflexí dvojího kontextu.

Tím prvním jsou souvislosti literární, v několika rovinách. V typologické rovině autorka pohlíží na Gelmanovu sbírku na pozadí typu exilové poezie. A to ve specifické podobě tvorby, která se v exilu vztahuje k represivnímu režimu v Argentině s osobní intenzitou. Zároveň diplomantka propojuje analýzu konkrétních básní s esencí lyriky, jejíž teorie se během celého rozboru dotýká. Pokud jde o literárně historický kontext, charakterizuje poetiku Juana Gelmana i jeho básnické generace, jejíž těžiště vidí v aktivním postoji: sociální zřetel, angažovanost, každodenní agenda a jazyk, mluvit jako „jeden z davu“. Naléhavé téma nezvěstného syna, jednoho z tisíců *desaparecidos*, tuto poetiku svým způsobem završuje. A další literárněhistorickou rovinou je intertextuální souvislost se španělskou mystickou poezií, jež nápaditě umožňuje postihnout transcendentální přesah Gelmanovy „poezie o nepřítomném“.

Druhým kontextem je biografická a společenská zkušenost, mimořádně silná vazba autobiografického textu se společenskou realitou. Dává plné oprávnění biografické kapitole a informacím o argentinské politické situaci, v níž byl Juan Gelman celoživotně zapojený. Jana Kepková vidí v jeho případě vzájemnou prostupnost poetiky a politiky. Aktivní postoj u Gelmana proměňuje jazyk, v sepětí s proměňováním společenského vědomí. Společný jmenovatel spatřuje diplomantka v Gelmanově revoluční energii, v poezii i v politice.

Práce má jasnou celkovou kompozici, od biografického kontextu a vývoje Gelmanova díla, přes teoretickou a typologickou pasáž, po charakteristiku sbírky a postupný rozbor všech básní sbírky *Otevřený dopis*. Jana Kepková v nich (s citem pro míru) sleduje způsob a význam novátorské práce jazykem, rozehrává bohatý rejstřík básnickovy slovní tvorby: neologismy, morfologické inovace, rytmus a grafická podoba veršů, kontrasty slovesných časů, otazníky... Jakkoli v Obsahu diplomové práce působí výčet čísel básní monotónně, sám výklad má gradaci, vnímavě vystihuje, co se tematicky v každé další básni objevuje poprvé. Jde o nové motivy, posuny v příběhu lásky k zmizelému synovi, a zároveň o stále hlubší významy návratných motivů. Ústřední je téma bolesti, vždy propojené s exilem, rozbití osobní identity a téma času (zapomnění a paměti, pátrání v minulosti jakožto akutní přítomnosti). V jazyce básní je obsažena existenciální situace člověka; například v návratné interpretaci předpony „des-“ autorka postihuje lidskou existenci „mezi“. V její interpretaci Gelmanovy sbírky se konkrétní prožitek pohybuje neustále na hraně lásky, na hraně smrti, jako úděl zcela osobní a zároveň odvěký (vedle sv. Jana od Kříže odkazy na Antigonu).

Řekla bych, že klíčem autorčina hermeneutického porozumění je prostupnost všeho, permeabilita v jazyce, v čase, v prostoru, ve vesmíru. Existenciální význam nesmazává angažovanou obžalobu, propojuje se rovina lidské existence i politika i básnická možnost „dát hlas“ nezvěstným a jejich příbuzným. (Možná by diplomantka mohla při obhajobě, se zřetelem k tomuto aspektu, rozšířit svou poznámku o vztahu Gelmanova pojetí poezie k poetice Pabla Nerudy.)

Celkově je diplomová práce Jany Kepkové založena na otevřenosti významů do všech stran: inspirativní vědomí smyslu. Novou váhu tak nabývá název Gelmanovy sbírky *Otevřený dopis*.

V této diplomové práci se pojí talent s profesionalitou. Zcela vyzrálé autorka pracuje s odbornou literaturou, relativně rozsáhlou. Velmi pěkně formuluje a v neposlední řadě je její text pečlivě redigovaný, prakticky bezchybný. Četla jsem ho s potěšením.

Doporučuji diplomovou práci Jany Kepkové k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

prof. Anna Housková
vedoucí práce

17. ledna 2023